

**Іван Данилович Кудря
(1912-1942). Розвідник,
підпільник. Герой Радянського
Союзу**

Кудря Іван Данилович – радянський розвідник, резидент нелегальної диверсійно-розвідувальної групи НКВС в Києві в період окупації міста нацистами під час Великої Вітчизняної війни. Військове звання – лейтенант держбезпеки, оперативні псевдоніми «Максим» та «Українець». Розсекречений в першій

половині 1960-х років (тоді ж йому було присвоєне посмертно звання Героя Радянського Союзу).

Іван Кудря народився 7 липня 1912 року в бідній селянській родині в селі Сальків (Проців) – нині Бориспільського району, Київської області. Ріс без батька, який загинув 1916 року під час Першої світової війни. Мати з 1915 по 1921 року працювала в Києві на пивоварні. 1921 року родина повернулася до села, мати повторно вийшла заміж за селянина-бідняка, за деякий час у сім'ї народилося ще троє дітей. У пошуках заробітку сім'я 1926 року переїхала до села Ново-Наталіївки, що на Херсонщині, де вони отримали земельний наділ. Чотирнадцятирічний Іван, як і в рідному Салькові, батракував, разом із старшими братами, допомагаючи батькам годувати сім'ю.

З 1928 року працював слюсарем на МТС при НКВС. У 1930 році отримав свідоцтво про закінчення школи-семирічки. Після закінчення шестимісячних педагогічних курсів працював завідувачем початкової школи в Чаплинці Херсонського району (тоді Дніпропетровська область).

Восени 1934 року призваний на строкову службу на прикордонній заставі НКВС на Західній Україні. 1935, травень – поступив до Ново-Петергофського військово-політичного училища військ НКВС імені К. Є. Ворошилова, яке готувало комісарів прикордонної служби. 1938,

березень – достроково випущений з училища за мобілізацією в органи НКВС, був направлений на роботу в 5-й відділ Головного Управління державної безпеки НКВС СРСР у Москві, а через рік відряджений до Львова, де у складі оперативної групи ГУДБ-НКВС брав участь у боротьбі з українським «буржуазним націоналістичним підпіллям».

У березні 1941 року Іван Кудря відряджений до Києва, де очолив один із відділів 1-го (розвідувального) управління НКДБ УРСР.

Головним напрямком роботи Кудрі в Києві залишалася розробка

українських націоналістів. Однією з таких персональних справ була справа колишнього вояка армії УНР Тараса Семеновича за прізвиськом «Усатий», якого Кудря персонально допитував, а потім випадково зустрів в окупованому німцями Києві. Кудря також добре знав член Проводу ОУН полковник Роман Сушко.

У Києві місцеве чекістське начальство ще за радянської влади та за кілька місяців до окупації міста Вермахтом заздалегідь створило групу майбутніх диверсантів-підпільників, яких підпорядкувало Іванові Кудрі.

Один з керівників НКВС пізніше так пояснив затвердження кандидатури Кудрі на роль резидента та керівника підпільно-диверсійної групи: «Кудря був холонокровний, не втрачав голови навіть у найскладнішій ситуації, відважний, терплячий, чудово знав українську мову. Крім того, Іван умів уживатися з людьми, швидко завойовував симпатії. Не знаю людини, яка б не була дружньо налаштованою до цього чарівного, життєрадісного, завжди усміхненого хлопця».

За «легендою», тобто за фальшивими документами, Кудря був «Іваном Даниловичем Кондратюком», «студентом медичного інституту» (за іншою версією – «вчителем української мови та літератури з Херсонщини») та «чоловіком» (інший варіант – «нареченим») завербованої НКВС радянської громадянки Марії Груздової. Мешкав Кудря в квартирі Груздової в хмарочосі Гінзбурга – будинку № 16 по вулиці 25 Жовтня (тепер Інститутській), потім в № 37 по вул. Пушкінській, в будинку № 22 по вул. Театральній та в № 32 по вул. Антоновича.

Іван Кудря брав участь в підготовці і проведенні бойових операцій семи диверсійних груп в окупованому німцями Києві. Збирав розвіддані про супротивника і його агентуру, організовував диверсії.

Група Кудрі досить рано втратила рацію, а з нею і зв'язок з Центром (Москвою). Щоб передати своєму командуванню розвідувальну інформацію, Кудря на початку квітня 1942

спробував перейти лінію фронту. Однак у 80 кілометрах від Києва Кудрю разом з його напарником диверсантом-підпільником, старшим лейтенантом держбезпеки Жоржем Дудкіним, затримала німецька польова жандармерія і відправила до концтабору для військовополонених у Дарниці. «Дружині» Кудрі Марії Груздовій та Євгенії Бремер – завдяки акторській майстерності, позитивним характеристикам від окупаційної влади та грошам – цього разу вдалося визволити обох «своїх чоловіків». Однак після цього Кудря із своїм оточенням підпав під підозру і нагляд з боку Гестапо (таємної поліції нацистів).

5 липня 1942 року Кудря, разом із кількома іншими радянськими диверсантами, у тому числі, акторкою Раїсою Окіпною, був заарештований гестапівцями і протягом трьох місяців підданий допитам з тортурами. Подальша доля розвідника невідома. Ймовірніше за все, він загинув у нацистських застінках восени 1942 року.

У 60-х роках, тобто майже через 20 років після закінчення війни, відомості про Івана Кудрю були частково розсекречені. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 8 травня 1965 капітану Івану Кудрі було присвоєне звання Героя Радянського Союзу (посмертно).